

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2005-02-08

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Magnusson, justitierådet Nina Pripp och regeringsrådet Bengt-Åke Nilsson.

Upphovsrätten i informationssamhället

Enligt en lagrådsremiss den 20 januari 2005 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,
2. lag om ändring i lagen (1980:612) om medling i vissa upphovsrättstvister.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Malin Bonthron samt hovrättsassessorerna Annika Malm och Christoffer Démary.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet

I lagrådsremissen föreslås ändringar i främst lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (URL). Ändringarna är föranledda av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället ("upphovsrättsdirektivet").

Enligt vad som anges i lagrådsremissen syftar förslagen till att värna upphovsrätten, framför allt i den digitala miljön. Samtidigt skall, fram-

hålls det, balansen mot viktiga allmänna intressen av att få nyttja verk tillgodoses och anpassas till den digitala utvecklingen.

I sak innebär förslagen bl.a. att upphovsmän får en uttrycklig ensamrätt att göra sina verk tillgängliga för allmänheten genom distansöverföring, t.ex. genom överföring på Internet. Rätten att framställa kopior av verk för privat bruk föreslås gälla även fortsättningsvis, men i något begränsad form. När det gäller den s.k. kassettersättningen, som syftar till att i någon mån kompensera upphovsmän för den lagliga kopieringen för privat bruk, höjs ersättningsbeloppen något och anpassas till den digitala tekniken. Vidare införs bestämmelser om skydd för sådana tekniska åtgärder som syftar till att hindra eller begränsa otillåten framställning av exemplar av verk m.m.

Efter URL:s tillkomst år 1960 har ett stort antal ändringar gjorts i lagen. En följd av de gjorda ändringarna är att lagen har kommit att innehålla en mängd inskjutna paragrafer. Så t.ex. har 26 a - 26 i §§ förts in i 2 kap., och 7 kap. innehåller 56 a - 56 h §§. Systematiken har gjort att lagen redan i dag är svåröverskådlig. Svårigheterna att överblicka lagen ökar, om de nu föreslagna ändringarna genomförs. Lagtekniskt innebär ändringarna bl.a. att bestämmelserna om kassettersättning, som i dag finns samlade i 26 k §, får bilda 26 k - 26 m §§, medan reglerna om avtalslicens, som f.n. är intagna i 13, 26 d, 26 f och 26 i §§, förs in i 42 a - 42 f §§. De nya bestämmelserna om skydd för tekniska åtgärder m.m. föreslås bilda ett nytt 6 a kapitel och få beteckningarna 52 b - 52 h §§.

Det är inte bara lagens svåröverskådlighet som reser invändningar. En allvarlig nackdel är också att åtskilliga av de bestämmelser som nu föreslås är i hög grad detaljerade och svårlästa. Detta gäller inte minst bestämmelserna om skydd för tekniska hjälpmedel m.m. Be-

stämmelesernas komplexitet hänger emellertid till stor del samman med upphovsrättsdirektivets utformning.

Enligt Lagrådets mening hade det varit önskvärt att, i stället för att genomföra det lappverk som det nu är fråga om, göra en ordentlig redaktionell översyn av hela URL. I samband med en sådan översyn hade det funnits anledning att undersöka om inte åtminstone vissa enskilda bestämmelser skulle kunna förenklas.

Lagrådet har emellertid förståelse för att man så fort som möjligt vill genomföra direktivets regler. Sverige har redan ådragit sig en anmärkning från EG-domstolen för att den lagstiftning som krävs för upphovsrättsdirektivets genomförande inte har vidtagits i tid. Att, i avvaktan på en genomgripande översyn av hela URL, vänta ytterligare med att genomföra direktivet skulle uppenbarligen kunna väcka stark kritik.

Lagrådet är alltså berett att i princip godta det remitterade lagförslaget som ett provisorium. Det är emellertid angeläget att översynen av URL inleds så snart som möjligt efter direktivets genomförande. Att så skall ske har också förutskickats i lagrådsremissen.

Efter de nu framförda allmänna synpunkterna övergår Lagrådet till att närmare kommentera lagförslagen.

Förslaget till lag om ändring i URL

2 §

Paragrafen innehåller i sin gällande lydelse bestämmelser om upphovsrättens innehåll. I första stycket föreskrivs att upphovsrätt i princip innefattar en uteslutande rätt att förfoga över verket genom att framställa exemplar av det och genom att göra det tillgängligt för all-

mänheten. Andra stycket innehåller en specialregel om vad som innefattas i begreppet framställning av exemplar, medan tredje stycket anger när ett verk görs tillgängligt för allmänheten.

Enligt lagrådsremissen skall första stycket behållas i sak oförändrat. Däremot föreslås ändringar i såväl andra som tredje styckena. Vidare föreslås att paragrafen skall förses med ett nytt fjärde stycke.

När det gäller andra stycket innebär remissförslaget att regleringen skall byggas ut, så att framställning av exemplar av verk skall innefatta "varje direkt eller indirekt samt tillfällig eller permanent framställning av exemplar av verket, oavsett i vilken form eller med vilken metod den sker och oavsett om den sker helt eller delvis".

I författningskommentaren görs vissa uttalanden angående bestämmelsens innebörd. Enligt Lagrådets mening är det önskvärt att innebörden klargörs ytterligare. Detta gäller särskilt uttrycken "direkt" respektive "indirekt" framställning av exemplar.

Tredje stycket har i lagrådsremissen underkastats mera ingripande förändringar. I redaktionellt hänseende har bestämmelserna delats upp på fyra punkter, där det anges att ett verk görs tillgängligt (1) när det överförs till allmänheten, (2) när det framförs offentligt, (3) när exemplar av verket visas offentligt, och (4) när exemplar av verket bjuds ut till försäljning, uthyrning eller utlåning eller annars sprids till allmänheten.

I det nya fjärde stycket har tagits in en regel som delvis motsvarar den nuvarande bestämmelsen i tredje stycket sista meningen och som föreskriver att med överföring till allmänheten och offentligt framförande jämföras överföringar och framföranden som i förvärvsverk-samhet anordnas till eller inför en större sluten krets.

Det framgår av tredje stycket punkt 1 att bestämmelsen inte omfattar alla typer av överföring av ett verk till allmänheten. Med överföring avses sålunda bara sådant tillgängliggörande av verket som sker på distans. Med tillgängliggörande på distans avses i sin tur fall då verket på trådbunden eller trådlös väg görs tillgängligt för allmänheten från en annan plats än den där allmänheten kan ta del av verket.

Enligt Lagrådets mening bör lagtexten i punkt 1 förenklas. Den kan förslagsvis inledas på följande sätt: "1. När verket överförs till allmänheten. Detta sker när verket på trådbunden eller trådlös väg görs tillgängligt för allmänheten från en annan plats än den där allmänheten kan ta del av verket. Överföring till allmänheten innefattar...".

Tredje stycket punkt 3 handlar, som tidigare nämnts, om fall då exemplar av verket visas offentligt. Det framgår av bestämmelsen att offentlig visning innefattar sådana fall då ett exemplar av ett verk görs tillgängligt för allmänheten på samma plats som den där allmänheten kan ta del av verket men att visningen måste ske utan användning av ett tekniskt hjälpmedel. Om ett tekniskt hjälpmedel används, är det, enligt vad som uttryckligen anges i punkten 3, inte fråga om offentlig visning utan om ett offentligt framförande.

Det får enligt Lagrådets mening anses mindre lämpligt att använda beteckningen offentlig framförande på sådana offentliga visningar som sker med hjälp av ett tekniskt hjälpmedel. En sådan beteckning stämmer knappast med normalt språkbruk. Vill man att de regler i det följande som handlar om offentlig framförande skall vara tillämpliga även på sådana offentliga visningar som sker med användning av ett tekniskt hjälpmedel, bör detta anges i just de reglerna.

Om Lagrådets synpunkter angående punkten 3 godtas, får en följdändring göras i paragrafens fjärde stycke.

11 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser beträffande framställning av tillfälliga exemplar av verk. Bestämmelserna är inte bara synnerligen detaljerade utan innehåller också begrepp vars innebörd inte framstår som alldeles klar. Eftersom bestämmelserna bygger på upphovsrättsdirektivet (artikel 5.1) får de dock enligt Lagrådets uppfattning i princip godtas. Lagtexten bör dock förenklas på vissa punkter.

Lagrådet föreslår att paragrafen får följande lydelse:

Tillfälliga former av exemplar av verk får framställas, om framställningen utgör en integrerad och väsentlig del i en teknisk process och om exemplaren är flyktiga eller har underordnad betydelse i processen. Exemplaren får inte ha självständig ekonomisk betydelse.

Framställning av exemplar enligt första stycket är tillåten bara om det enda syftet med framställningen är att möjliggöra

1. överföring i ett nät mellan tredje parter via en mellanhand,
2. användning som sker med tillstånd från upphovsmannen eller dennes rättsinnehavare, eller
3. annan användning som inte är otillåten enligt denna lag.

Första och andra styckena ger inte rätt att framställa exemplar av litterära verk i form av datorprogram eller sammanställningar.

26 k §

I gällande 26 k § finns bestämmelser om s.k. kassettersättning. Enligt paragrafens första stycke har upphovsmän till skyddade verk rätt till ersättning av en näringsidkare, när denne i sin yrkesmässiga verksamhet tillverkar eller till landet för in anordningar på vilka ljud eller rörliga bilder kan tas upp och som är särskilt ägnade för framställning av exemplar för enskilt bruk. Rätten till ersättning förutsätter att upphovsmannens verk har sänts ut i ljudradio eller television eller getts

ut på anordningar genom vilka de kan återges. Av andra stycket följer dock att upphovsmännen inte har någon rätt till ersättning i vissa fall, bl.a. om de tillverkade eller införda anordningarna skall användas till annat än framställning av exemplar av verk för enskilt bruk (punkten 1).

Bestämmelserna om kassettersättning avser att i viss mån kompensera upphovsmännen för den i och för sig tillåtna privata kopieringen. Nuvarande bestämmelser om privatkopiering finns i 12, 45, 46, 48, 49 och 49 a §§. Tillämpningsområdet för dessa bestämmelser föreslås i lagrådsremissen bli något begränsat. Men även i fortsättningen kommer upphovsmännen att vara skyldiga att i viss utsträckning tåla privat kopiering.

Utövande konstnärer, framställare av ljudupptagningar och av upptagningar för rörliga bilder samt fotografer har en rätt till kassettersättning motsvarande den som tillkommer de i 26 k § angivna upphovsmännen. Se närmare 45, 46 och 49 a §§.

I lagrådsremissen föreslås inte någon utvidgning av bestämmelserna om kassettersättning såvitt avser vilka verk m.m. eller vilka typer av anordningar som omfattas av bestämmelserna. Det innebär bl.a. att upphovsmännen i endast begränsad omfattning kommer att kunna få kompensation för privatkopiering av t.ex. stillbilder, texter och noter, eftersom de sällan sänds ut i television eller ges ut på anordningar genom vilka de kan återges. Att någon ändring inte föreslås i denna del motiveras i lagrådsremissen med att upphovsrättsdirektivet lämnar ett stort utrymme för medlemsstaterna att själva utforma ersättningssystemen och att någon ersättning enligt stycke 35 i direktivets ingress inte behöver utgå, om förfånget för rättsinnehavaren är obetydligt. Med hänvisning särskilt till de begränsningar i rätten att

kopiera för eget bruk som nu föreslås görs bedömningen att de svenska ersättningsbestämmelserna är förenliga med direktivet.

Lagrådsremissen ger enligt Lagrådets mening inte underlag för någon säker slutsats om den privata kopieringen av stillbilder m.m. har eller kan antas hålla sig på en sådan nivå att rättsinnehavarens förfång blir endast obetydligt. Att möjligheten för en enskild att privatkopiera generellt begränsas innebär givetvis inte att den samlade privatkopieringen av stillbilder m.m. enbart av detta skäl kan förväntas ligga på en låg nivå. Vilket förfång upphovsmannen kommer att lida måste bero också på hur många som kommer att använda sig av möjligheten till sådan kopiering. Lagrådet vill därför inte utesluta att det finns i vart fall en risk för att det kan uppstå fall, där en upphovsman saknar möjlighet att få någon kompensation över huvud taget trots att förfånget för denne inte är obetydligt. Om detta inträffar, får upphovsmannen inte det skydd som direktivet kräver. Lagrådet vill därför understryka det angelägna i att den uppföljning av utvecklingen som aviserats i remissen kommer till stånd.

I nuvarande 26 k § tredje och fjärde styckena finns bestämmelser om ersättningens storlek och vem som får kräva in ersättningen m.m. samt om anmälnings- och redovisningsskyldighet för näringsidkaren. I lagförslaget har dessa båda stycken brutits ut ur paragrafen och i stället har ändrade bestämmelser om ersättningens storlek tagits in i den föreslagna nya 26 l §, medan bestämmelserna om vem som får kräva in ersättningen m.m. och om näringsidkarens anmälnings- och redovisningsskyldighet förts över till den nya 26 m §. Lagrådet har följande synpunkter på dessa förslag.

26 l §

De nya bestämmelser om kassettersättningens storlek som har förts in i *första stycket* innebär dels att ersättningen höjs såvitt gäller a n-

ordningar för analog upptagning, dels att nya beräkningsgrunder införs beträffande anordningar för digital upptagning.

Lagrådet föreslår att första stycket ges följande redaktionella utformning:

Ersättningen enligt 26 k § är

1. för en anordning för analog upptagning: två och ett halvt öre för varje möjlig upptagningsminut,
2. för anordningar där digital upptagning kan ske upprepade gånger: 0,4 öre per megabyte lagringsutrymme,
3. för andra anordningar där digital upptagning kan ske: 0,25 öre per megabyte lagringsutrymme.

I *andra stycket* föreslås att ersättningen enligt första stycket får jämkas, (1) om upphovsmannen får betalning för exemplarframställningen i någon annan form, eller (2) om den med hänsyn till omständigheterna i övrigt är oskäligt hög. Av uttalanden i lagrådsremissen framgår att jämningsregeln är avsedd att möjliggöra endast en sänkning av ersättningen.

Enligt Lagrådets mening är det oegentligt att tala om att ersättningen enligt 26 k §, dvs. den ersättning som upphovsmännen har rätt till, får jämkas eller sättas ned. Vad det handlar om är att näringsidkaren har rätt att få sin ersättningsskyldighet nedsatt, om inte parterna på frivillig väg kan enas om en nedsättning.

Det förtjänar vidare påpekas att avsikten inte är att ersättningen skall kunna sättas ned i förhållande till någon enskild upphovsman. Att i punkten 1 relatera till "upphovsmannen" kan enligt Lagrådets mening därför missuppfattas. Även uttrycket "betalning för exemplar i någon annan form" är mindre träffande.

Med hänsyn till det anförda förordar Lagrådet att punkten 1 formuleras om.

I punkten 2 hänvisas till "omständigheterna i övrigt" för att jämkning skall kunna komma i fråga. Av de exempel som ges i författningskommentaren framgår att det inte är sådana omständigheter som är relaterade till upphovsmännen eller de berörda näringsidkarna som avses utan omständigheter hänförliga till förhållandena på marknaden. Lagrådet anser att den mycket allmänt hållna hänvisningen bör preciseras något så att i vart fall denna avgränsning kommer till uttryck.

Lagrådet föreslår att 26 l § andra stycket ges följande lydelse:

Näringsidkaren har rätt till nedsättning av ersättningsbeloppen enligt första stycket, om

1. upphovsmännen på annat sätt kompenseras för framställning av sådana verk som avses i 26 k §, eller
2. ersättningen med hänsyn till förhållandena på marknaden är oskäligt hög.

26 m §

Enligt det föreslagna första stycket i förevarande paragraf skall även i fortsättningen endast organisation som företräder ett flertal ersättningsberättigade svenska upphovsmän och innehavare av närstående rättigheter på området ha rätt att kräva in kassettersättning. Liksom i dag är organisationen också skyldig att kräva in ersättningen och att fördela den mellan de ersättningsberättigade med visst avdrag för organisationens omkostnader. Vidare skall vid fördelningen även i fortsättningen rättighetsinnehavare som inte företräds av organisationen vara likställda med rättighetshavare som organisationen företräder.

I anslutning till den föreslagna jämkningsregeln i 26 l § andra stycket uttalas i författningskommentaren att om parterna inte kan komma överens, får saken avgöras av allmän domstol. Parter i ett sådant

mål blir, sägs det vidare, den näringsidkare eller företrädare för flera näringsidkare som önskar jämkning samt den organisation som driver in kassettersättningen på området.

Något lagstöd för att en organisation som har rätt och skyldighet att kräva in kassettersättning också skall ha rätt att träffa avtal om ersättningens storlek och ha partsställning i en tvist om ersättningens storlek ger emellertid inte remissförslaget. Förslaget ger inte heller stöd för att företrädare för flera näringsidkare direkt på grund av lag skulle ha partsställning i en sådan tvist.

Uttalandet i kommentaren kan uppfattas så att avsikten inte bara är att en organisation på upphovsmannasidan skall ha rätt att med bindande verkan träffa avtal om ersättningen och att uppträda som part vid domstol utan också att dessa rättigheter bara skall kunna tillkomma en organisation. En sådan ordning inger enligt Lagrådets mening betänkligheter. Detta gäller särskilt när det är fråga om upphovsmän som inte tillhör organisationen.

Kassettersättningen är konstruerad som en civilrättslig fordran. Till skillnad mot vad som gäller vid kopiering med stöd av en avtalslicens (se nuvarande 13, 26 d och 26 f §§), har en upphovsman ingen möjlighet att hindra kopiering i de fall som kassettersättningen är avsedd att lämna kompensation för. Med förslaget att de i 26 l § första stycket angivna ersättningarna skall kunna jämkas kommer vidare ersättningens storlek inte längre att följa enbart av lagen. Vill man ha en reglering som ger organisationerna på marknaden rätt att träffa avtal i frågor som gäller ersättningens storlek och att i domstol föra talan vid tvist, måste i vart fall beaktas den rätt som en enskild har enligt artikel 6 i Europakonventionen om att vid domstol få prövat sina civila rättigheter och skyldigheter.

Sammanfattningsvis behöver frågan om organisationernas avtalsbehörighet och verkan av ingångna avtal övervägas närmare.

Rätten och skyldigheten att kräva in kassettersättning och fördela den mellan de ersättningsberättigade tillkommer enligt lagförslaget, i likhet med gällande rätt, "organisation som företräder ett flertal ersättningsberättigade svenska upphovsmän och innehavare av närstående rättigheter på området". Beskrivningen skulle kunna tolkas så att det är endast en sådan organisation som företräder de flesta upphovsmännen som avses. I förarbetena till lagen uttalas dock att någon monopolställning inte är avsedd (prop. 1997/98:156 s. 25 och 45; jfr även rättsfallet NJA 2000 s. 445). Om flera organisationer kan vara behöriga att avtala om ersättnings storlek inom samma avtalsområde, kan uppenbarligen avtal för samma målgrupp men med sinsemellan olika innehåll komma att träffas. Konkurrensproblem kan också uppkomma när det gäller rätten att kräva in ersättning (jfr nyssnämnda rättsfall). Under det fortsatta arbetet bör enligt Lagrådets mening också dessa frågor uppmärksammas.

42 a §

Lagrådet har under 26 m § pekat på att det kan medföra komplikationer om mer än en organisation ges behörighet att träffa avtal om eller kräva in kassettersättning. Under förutsättning att 42 a § skall förstås så att även behörigheten att ingå avtal på avtalslicensområdet kan omfatta fler än en organisation, kan motsvarande komplikationer uppkomma på detta område. Också denna fråga bör uppmärksammas.

52 f §

I paragrafen finns bestämmelser om rätt att i vissa fall använda verk som skyddas av tekniska åtgärder. Bestämmelserna har samband med artikel 6.4 i upphovsrättsdirektivet. För att få en närmare över-

ensstämmelse med undantagsbestämmelsen i denna artikels fjärde stycke föreslår Lagrådet att paragrafens tredje stycke ges följande lydelse:

Första och andra styckena gäller inte i fråga om verk som har gjorts tillgängliga för allmänheten i enlighet med överenskomna avtalsvillkor på ett sätt som gör att enskilda kan få tillgång till verket från en plats och vid en tidpunkt som de själva har valt.

Sanktioner m.m.

Artikel 8 i direktivet innehåller bestämmelser om sanktioner och om möjligheter att i övrigt vidta rättsliga åtgärder för att skydda mot intrång i upphovsrätt. Enligt bestämmelserna i artikel 8.1 skall medlemsstaterna se till att det finns lämpliga sanktioner och möjligheter för att vidta rättsliga åtgärder. Enligt artikel 8.2 skall medlemsstaterna vidare säkerställa att rättsinnehavare kan föra talan om skadestånd m.m.

För den som gjort sig skyldig till intrång eller medverkat till intrång innehåller redan gällande svensk rätt bestämmelser om straffansvar och skadestånd och även bestämmelser som ger möjligheter till intrångsundersökning, användning av tvångsmedel och vitesförbud m.m. De krav som ställs på medlemsstaterna enligt artiklarna 8.1 och 8.2 får anses uppfyllda genom dessa bestämmelser.

Enligt artikel 8.3 skall medlemsstaterna också se till att rättsinnehavare har möjlighet att begära ett föreläggande gentemot mellanhänder, vars tjänster utnyttjas av en tredje part för att begå intrång i en upphovsrätt eller närstående rättighet. Denna fråga behandlas också i direktivets ingress, stycke 59, där det sägs att det i många fall är dessa mellanhänder som har de största möjligheterna att sätta stopp för intrång. Vad man främst har i åtanke är att rättighetshavaren skall ha möjlighet, i fall då intrångsmaterial läggs ut på ett nätverk (t.ex. Internet), att vända sig till internetleverantören (mellanhanden) och

begära att denne tar bort materialet. Villkoren och bestämmelserna för förelägganden av detta slag bör, sägs det i direktivets ingress, medlemsstaterna själva bestämma om i sin nationella lagstiftning.

I lagrådsremissen (avsnitt 12.2) diskuteras utförligt i vad mån gällande svenska bestämmelser är tillräckliga för att uppfylla kraven i artikel 8.3. Det uttalas i remissen att själva bedrivandet av en leverantörsverksamhet normalt inte torde vara tillräckligt för att en mellanhand skall kunna hållas ansvarig (ens i objektivet hänseende) för att ha främjat olovlig överföring av upphovsrättsligt skyddat material till allmänheten eller olovlig exemplarframställning. Vidare sägs att eftersom det inte torde finnas någon generell skyldighet för den som vidarebefordrar information att undersöka informationens innehåll, bör mellanhandens underlåtenhet att kontrollera om det förekommer intrångsmaterial i verksamheten som regel inte anses utgöra ett sådant främjande som här avses. Enligt den bedömning som görs i remissen torde det, för att ett medverkansansvar (i objektiv mening) skall komma i fråga för mellanhanden, som regel krävas något mer än själva tillhandahållandet och bedrivandet av leverantörsverksamheten. I vissa fall torde emellertid, sägs det, en mellanhand kunna anses som medverkande till en överföring till allmänheten och det finns då möjligheter att ingripa mot mellanhanden med vitesförbud enligt 53 a § URL eller med åtgärder enligt 55 § samma lag. I vissa fall kan också ingripande ske med stöd av lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor.

Mot denna bakgrund hävdas i remissen att det redan i gällande svensk rätt finns möjligheter till ingripande mot en mellanhand i fall då dennes tjänst utnyttjas av någon annan för att begå intrång i upphovsrätt eller närstående rättigheter och att de befintliga bestämmelserna är tillräckliga för att uppfylla direktivets krav. Vidare framhålls att frågan om förelägganden mot mellanhänder i syfte att skydda

immateriella rättigheter kommer att övervägas på nytt i samband med att direktivet 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skydd för immateriella rättigheter (sanktionsdirektivet) genomförs.

Redan de överväganden som redovisas i remissen visar, enligt Lagrådets mening, att det i många situationer är ovisst i vad mån det är möjligt att ingripa med föreläggande mot mellanhänder i syfte att hindra eller begränsa intrång i upphovsrätt eller närstående rättigheter. Det får därmed också anses ovisst om direktivets krav i artikel 8.3 kan anses uppfyllda genom det nu remitterade förslaget. Frågan om sanktioner mot mellanhänder kommer visserligen, enligt vad som upplysts under föredragningen i Lagrådet, att inom kort tas upp på nytt i samband med behandlingen av sanktionsdirektivet. Enligt Lagrådets mening är det emellertid önskvärt att rättsläget vad gäller möjligheten att ingripa med förelägganden mot mellanhänder redan nu klargörs genom att en uttrycklig reglering förs in i URL.

Övergångsbestämmelserna

Enligt det remitterade förslaget skall de nya bestämmelserna i princip tillämpas även på verk och prestationer som kommit till före ikraftträdandet. I övergångsbestämmelserna föreskrivs dock vissa undantag från nämnda huvudregel. I dessa fall är avsikten att äldre bestämmelser fortfarande skall gälla. Detta bör, enligt Lagrådets mening, uttryckligen föreskrivas i övergångsbestämmelserna.

Att övergångsbestämmelsen rörande 19 § första stycket är tillämplig även i fall då det i andra paragrafer hänvisas till detta lagrum behöver enligt Lagrådets mening inte föreskrivas uttryckligen. Andra mening- en i punkt 3 av övergångsbestämmelserna bör därför utgå.

Lagrådet föreslår att punkterna 3 och 5 utformas enligt följande:

3. Äldre bestämmelser i 19 § första stycket skall fortfarande tillämpas på sådana exemplar av verk som med upphovsmannens samtycke har överlåtit inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet före ikraftträdandet.

5. Äldre bestämmelser skall fortfarande tillämpas i fråga om åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet.

Förslaget till lag om ändring i lagen om medling i vissa upphovsrättstvister

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.